

V.

THEODORA, QUÆ VIXIT ANNOS XXI.

MENSES VII. DIES XXIV. IN PACE.

(Ex Spon. Itiner. tom I. pag. 317.)

Amplificam sequitur vitam dum casta Aphrodite
Fecit ad astra viam, XPI modo gaudet in aula:
Restitit hæc mundo semper, cœlestia quærens,
Optima servatrix legis, fideique magistra;

¹ Grut. p. 1177, Edidit.

A Dedit ¹ egregiam sanctis per sæcula mentem
Inter ² eximios paradisi regnat odores,
Tempore continuo vernant ubi gramina quævis:
Expectatque Deum, superas quo surgat ad auras.
Hoc posuit corpus tumulo, mortalia linquens,
Fundavitque locum conjux Eva. . . . A. N. S.

DEP. DIE

ANTONIO ET SUAGRIO CONS.

² Gruter. *Inde per.*

CARMINA INEDITA.

(Ex Anecd. sac. D. de Levis, pag. 17, 20.)

OBSERVATIO.

Certum indubitatumque est primum omnium scriptorum, qui notavit complura ex Damasi carminibus intercidisse, et quidem potiora, fuisse eminentissimum cardinalem Baronium ad annum 384, § 21 et 31. Et quamquam Martius Milezius Sarazanius vulgatis Palatinis membranæ a Grutero opera collegerit, primusque illustraverit, quæ absoluta anno 1638 Federicus Ubalдинus typis edidit: hoc tamen cum Baronio in novissima sua S. Damasi operum editione aucta, atque adjectis opusculis eidem beatissimo papæ falso attributis vulgata Romæ 1754, et clariss. Antonius Maria Merenda de carminibus loquens cum S. Hieronymo, Catalogo de Viris illustribus cap. 3, simili modo concluderunt. Nam ex S. Hieronymo edocemur, in versibus componendis ingenium habuit, atque multa breviter edidit, quæ omnia non habere fatentur. Cum igitur mihi ad manus deveniret codex membranaceus bibliothecæ Novaliciensis, signatus A. B., sæculo forsitan IX vel X conscriptus, continens Epistolas B. Pauli Apostoli cum præfationibus B. Hieronymi, carmina nonnulla in principio D. Damaso inscripta reperi, inter quæ aderant ista; ne autem hæc, quæ mature cum editione operum S. Damasi, tum Merendæ, tum clarissimi Gallandii tom. VI Biblioth. PP. N. V. perpensa fuere, inedita, et stylo simillima, deperderentur, edi curavimus, ut gratum cupidis rei ecclesiasticæ faceremus, ut quisque possit hæc, quæ lucidamus perpendere cum editis: pauca adnotare contenti fuimus.

Etsi hæc carmina pluribus scateant mendis in veteribus codicibus, tamen hæc emendare non duxi, ut genuina appareat horum velustas.

¹ Codex noster legit splendidius.² Alio in codice sic legitur hic versus:
Quæ non mortales ore referre valent.^a In carmine VII ejusdem S. Damasi papæ de S. Paulo apostolo, supra col. 379, versu 10, hæc habentur:

Mutato placuit postquam de nomine Paulus.

^b Visum sic se explicat in versu octavo:
Auribus ut Domini vocem, lucemque recepit.^c Vera præcepta. In versibus 9, 15 et 16, eadem habet.

CARMEN I.

In Epistolas D. Pauli apostoli.

Sunt hic plura sacra, sunt hic mundalia plura;
Ex his, si quæ placent, carmina tolle, lege.
Prata vides plena spinis, et copia florum;
Si vis tu spinas sumere, sume rosas.
Hic geminæ radiant veneranda volumina legis,
Condita sunt pariter hic nova cum veteri.

CARMEN II.

In laudem B. Pauli apostoli.

Saulus erat ^a quondam cognomen rite tenendo,
Nam velut emerito dogmata vera premit.
Quis tandem penitus tractus lumine vero,
Paulus ut emeruit, nomine dignus erat?
Lumine privatus mentis, jam sacra vetabat;
Visum ^b dum recipit, deserit omne nefas.
Gentibus hic tradit vera ^c præcepta magistri,
Convocat et cunctos dogmate mellifluo,
Cordibus obtusis reserat arcana beata,
Quæ tandem tenebris fulgure plena parat.
Solis more micat radios spargendo per orbem,
Lucet et in cunctis clarius ¹ eloquiis.
Alta petit ^d raptus cœlestia verba secutus
Quæ ² minus humano ore referre licet.
Fluctibus obruitur pro Christi nomine mersus,
Cæditur innocuus verbera multiplici.
Hæc patitur Christi per carnem ^e stigmata portans
Victor, et ascendit culmina clara poli.
Si tu quique legas ³ perquiras jusserat esse
Ista quis expedient prospice quæ remanent.
At te colens cultu per thus hærebit in aula
Teter ubi nunquam zabulus esse valet.

² Si tu quique. Hæc et sequentia valde obscura sunt.Composuit mores Christi præcepta secutus,
Colloquiis Domini fruitur, secreta reservat
Gentibus ac populis jussus prædicere vera.^d Alta petit ut in versu 15.

Conscendit raptus martyri penetralia Christi.

^e Hæc patitur ad versum 22 respondit:

Stigmata non timuit portare in corpore Christi.

Totus erat ¹ pulsus de summo culmine firmanti
 Eligimur sociis gratis honorifice.
 Pasqua ² lanigerii florent sine limine morea
 Ecce quies dubito non ibi plena fore.
 Rumor celsus erit regno cum nos gradiamur;
 Terror erit lapsis, ut bonus alta petit.
 Volvere quis poterit cœlorum præmia dicta?
 Salve, chare Pater, accipe quodque petis.

CARMEN III.

De pœna Redemptoris.

Pœna Redemptoris fuit hæc via plena doloris :
 Sputa, flagella, foris, crux, spongiæ furoris.

¹ Totus erat Desinit versus verbo firmanti, credo firmamenti; adeoque corrige cœli.

² Pasqua lanigerii. Vereor ne hic, et in sequenti-

A Impetus horroris, et myrra saporis,
 Spinæ terroris, fel, clavi, palor, et doloris
 Clamor, mœroris aqua, lancea, gutta cruoris :
 Cor peccatoris frangit pia signa amoris.

Nota. Hoc erutum fuit ex codice nostro cartaceo in quarto, ut communiter dicitur, signato I. N. 1000, in quo adsunt *Meditationes B. Bernardi abbatis de passione Christi super septem horas canonicis sæculo XIV conscripto.*

Consultant eruditi carmen vi. de cognomentis Salvatoris pag. 346 apud Gallandium superius laudatum.

bus versibus desint aliqua carmina incuria amanuensis. Nam obscurissimus est sensus.

ADDENDA.

MONITUM.

Absoluta jam impressione communicatæ mihi fuerunt annotationes aliquot et observationes studio atque humanitate viri clar. D. abbatis Terribilini, quas hoc loco adjiciendus operi censui, ne lectores earum beneficio fraudarem.

Existimat igitur vir ille eruditus primo loco, Damasum Romæ ortum fuisse, utiturque ad hanc confirmandum opinionem rationibus iis, quas ego attigi. Observat etiam plures esse veteres scriptores a Saraziano, et Constantio memoratos, qui de eo pontifice agunt, illumque laudant: at ex eis ne unum quidem, qui eum Hispanicum dixerit ante Catalogum Romanorum pontificum, quem sub Felice IV conscriptum aiunt, aut Anastasium, a quo Catalogum illum exscriptum putant sed utriusque hujus scriptoris haud magnam esse auctoritatem censet. Affert deinde recentiores ex inclyta gente illa auctores, ac eos citi nullo solido fundamento niti, prætereaque de loco digladiari inter se; postremo ex Breviario Eborensi anno 1548 impresso exscribit orationem, et lectiones Festo S. Damasi accommodatas. En vero hoc loco collecta omnia.

Ex Breviario Eborensis Ecclesiæ in Lusitania, typis impresso anno 1548, pag. 837.

IN FESTO SANCTI DAMASI

PAPE ET CONFESSORIS.

Oratio. — Misericordiam tuam, Domine, quæsumus, nobis interveniente beato confessore tuo atque pontifice Damaso, clementer impende: nostrisque delictis ipsius propitiare suffragiis. P.

Lect. I. — Beatus Damasus, hujus nominis primus, natione Hispanus, patria Vimaraniensis, ex Bracarensi provincia, patre Antonio, secundum Hieronymum in ecclesiastica Historia Liberio, secundum vero alios Felicium II in pontificatu successit, anno Domini 369, sub Valentiniano et Valente imperatoribus. Sedit annis decem et octo, mensibus duobus, diebus decem. T.

Lect. II. — Ursicinus autem, vel, ut alii legunt,

Ursinus, Romanæ Ecclesiæ diaconus, Damasum sibi prælatum non ferens, in tantum furoris erupit, ut persuaso quodam imperito ac agresti episcopo, collecta turbulentorum et seditiosorum hominum manu, in basilica, quæ Sicinini appellatur, episcopum se fieri extorqueret: legibus, ordine, et traditione perversis. Itaque cum non tantum suffragiis, sed etiam vi et armis res ageretur: multi utrimque ceciderunt. Ammianus Marcellinus ejus temporis historicus, refert centum triginta septem uero die, in basilica Sicinini peremptorum reperta fuisse cadavera. Denique sacerdotum et populi consensu, Damasus confirmatus est: et Ursicinus ejectus ab Urbe, atque ad Neapolitanam Ecclesiam traductus. T.

Lect. III. — Damasus autem de adulterio per invidiam accusatus, facta synodo coram quadraginta quatuor episcopis se purgavit: a quibus innocens absolutus est, et accusatores ejus Concordius et Callixtus diaconi, damnati rejectique ab Ecclesia. Certe beatus Hieronymus, in epistola ad Pammachium, non solum virum egregium, et in Scripturis eruditum, sed virginem etiam virginis Ecclesiæ doctorem appellat. T.

Lect. IV. — Tandem pacata Ecclesia, Damasus otio litterario delectatus, Vitas Pontificum omnium, qui ante se fuere, conscripsit, easque ad Hieronymum misit: et cum multa corpora Sanctorum perquirens invenisset, eorum tumbas carminibus adornavit. Elegans enim in componendis carminibus ingenium habuit. Multa brevia opuscula heroicis versibus composuit: Epistolas item multas. T.

Lect. V. — Templum cultumque divinum auxit magnopere. Duas enim basilicas ædificavit, alteram juxta theatrum, alteram via Ardeatina, ad catacumbas, dedicavit: et Platoniam, ubi corpora apostolorum Petri et Pauli aliquando jacuerant, et corpora sanctorum eo loci sepulta, versibus exornavit, ad posteritatis memoriam. T.

Lect. VI. — Basilicam vero, quam in honorem sancti Laurentii non longe a theatro Pompeiano con-